

Jak důležité je mítí impakt?

Dne 28. 6. 2023 překročil náš odborný časopis významný milník. Díky zařazení do skupiny Emerging Sources Citation Index (ESCI) získala *Anesteziologie a intenzivní medicína* v rámci každoročního hodnocení citovanosti společností Clarivate (Web of Science / Journal Citation Reports) svůj historicky první oficiální impakt faktor (IF) ve výši 0,1. K faktu, že jsme „získali“ IF je nutno ale dodat (pochtivě a otevřeně) minimálně dvě poznámky: 1) získání IF pro náš časopis není (bohužel) odrazem jeho kvality a zájmu světové vědecké komunity o v něm publikované práce, ale výsledkem určitého administrativního procesu, který probíhal mimo ČR, 2) kvantitativně se nejedná o skok veliký: 0,1 znamená, že z 81 sledovaných publikací uznaných v rámci databáze bylo 6 citovaných. Ve skupině „Anesthesiology“ je celkově sledováno 63 časopisů a AIM je na 61. místě. V rámci identické standardizované stejné metriky hodnocení mají tzv. premianti (*Anesthesia*, *British Journal of Anesthesiology*) faktory impaktu kolem 10. Pásmo IF ve skupině časopisů s tematikou „Critical Care“ se liší ještě významněji, kdy špičkové časopisy typu *Intensive Care Medicine* nebo *Lancet* mají IF 76, resp. 38. Na druhou stranu – bez ohledu na mechanismus získání IF – jde o zcela zásadní a kvalitativní změnu ve formálním pohledu na náš časopis. Publikace v časopise s IF je často požadována v rámci postgraduálního studia, řada grantových agentur nahlíží na publikaci v časopise s IF jinak než na publikaci v časopise „jen“ recenzovaném. Význam pro akademickou a vědecko-výzkumnou práci je tedy nesporný, i když probíhající diskuze (na úrovni celosvětové akademické komunity, vědeckými a dnes již i publikačními konsorcií) směřuje k tomu, že vznikne do budoucna požadavek i nadále odlišovat kategorie SCIE (původní impaktované časopisy) a ESCI, kam patří náš časopis. Stejně tak zatím není zřejmé, jak budou v budoucnu sledovány kategorie časopisů podle jejich pořadí – tedy medián oboru, jednotlivé kvartily apod. Jedno je však jasné – o kvalitě, vědecké (z pohledu IF či jeho možných ekvivalentů v budoucnu) i odborné pověsti časopisu bude vždy primárně rozhodovat originalita, formální kvalita a reálný „impakt“ poznatků práce a nic jiného. Mimochodem již dnes např. v Kanadě není kritériem uznání vědeckého přínosu v rámci akademických kariérních postupů nebo při posuzování kvalifikace žadatelů o grant seznam publikací v časopisech s IF, ale zhodnocení reálného přínosu jejich práce pro rozvoj a poznání v předmětné oblasti. Je však logické, že práce s vysokým reálným přínosem (= impaktem) jsou obvykle publikovány právě v časopisech s vysokým IF.

Z pohledu redakce je téměř zásadní otázkou, do jaké míry je faktor impaktu relevantní pro běžného čtenáře. Již v minulosti se opakovaně objevovaly hlasy, které poukazovaly na to, že faktor impaktu svědčí spíše o schopnosti redakční rady upřednostňovat texty, které budou citovány – tedy přehledové články od profesně zajímavých autorů nebo výzkumné práce, které mají potenciál změnit každodenní praxi. To vše samozřejmě vede ke zkvalitnění publikovaného materiálu

a tedy i časopisu, na druhou stranu do určité míry zavírá (resp. může zavírat) dveře začínajícím autorům nebo okrajovým tématům našeho oboru. Vedle toho je samozřejmě obtížné představitelné, že budou významně citovány neanglicky psané články, jakkoli dnešní schopnost automatických překladáčů a umělé inteligence může i do faktoru jazyka poměrně zasáhnout.

Mění tedy existence IF dosavadní zaměření časopisu *Anesteziologie a intenzivní medicína*? V principu nikoliv. Časopis v jeho aktuální podobě si klade za cíl i nadále přinášet svým čtenářům široké spektrum přehledových publikací ke každodenní praxi a zároveň umožnit první publikační kroky začínajícím autorům. Díky elektronizaci samozřejmě doufáme v rozšíření naší čtenářské obce a budeme rádi, pokud přidělení IF povede k většímu zájmu o publikování původních prací v našem časopise. Při soutěžích volných sdělení v rámci kongresů ČSARIM, ČSIM nebo jiných setkáních našeho oboru zaznává řada zajímavých kazuistik a kvalitních výsledků vlastního výzkumu, který často nedosáhne na publikace v tradičních časopisech s IF. V rámci své grantové aktivity ČSIM každoročně podpoří jeden až dva projekty, jejichž výsledky by jistě měly, minimálně v sekundární publikaci, najít své uplatnění na našich stránkách. Konečně, neměli bychom se bránit ani většímu podílu článků psaných anglicky. To vše jsou možnosti, které se před AIM otevírají.

Získání IF pro náš časopis přináší obrovskou příležitost pro náš obor, akademickou anesteziologii a pro všechny, kteří vnímají význam vědecké činnosti v medicíně. Pro všechny, kteří pochopili, že vědecká práce v oboru AIM není výsadou fakultních pracovišť, že výzkum není činností pro vyvolené či privilegované, ale že uvedené činnosti jsou nedílnou součástí rozvoje oboru a udržení jeho dosavadní (a silné) pozice s ostatními na mnoha úrovních (akademické, mezioborové, v rámci systému poskytování zdravotní péče). Nebudeme-li publikovat a angažovat se vědecky, staneme se (resp. budeme takto vnímáni) dříve či později „jen“ nositeli technik anestezie, jakkoli potřebnými a nepostradatelnými. V reálném životě nelze čekat, že získání IF pro náš časopis změní v krátké době postoj naší odborné komunity k významu vědecké práce pro obor. Ale i když by přítomnost IF vedla k publikování jedné dobré originální práce za každé velké oborové pracoviště za rok a i jen třetina z nich by byla citována, pak se s vysokou pravděpodobností dostaneme ve střednědobém horizontu k vyšší hodnotě IF, než je ta současná „výchozí“. Získání IF pro časopis je příležitost, kterou má nejenom časopis, ale celý náš obor – nepromarněme ji!

Redakční rada (v abecedním pořadí)

doc. MUDr. David Astapenko, Ph.D., MBA

prof. MUDr. Jan Beneš, Ph.D.

prof. MUDr. Vladimír Černý, Ph.D., FCCM, FESAIC

doc. MUDr. Martina Kosinová, Ph.D.

doc. MUDr. Jiří Málek, CSc.